

Anne-Kirstine Mølholt

En betinget omsorg

– oplevelser af nære omsorgsrelationer
hos tidligere anbragte unge

Omdrejningspunktet i denne artikel er en skelnen mellem en ubetinget, varig og familiær omsorgsrelation i forhold til en betinget og tidsmæssigt begrænset omsorgsrelation. Det empirisk udgangspunkt er en kvalitativ forløbsundersøgelse foretaget fra 2014 til 2016 blandt tidligere anbragte unge i Danmark, der ved start af dataindsamlingen var 20 til 33 år. Artiklen trækker på forståelsen omkring et omsorgsterræn, hvor oplevelser af omsorg skabes som en vej gennem livet og definerer den fremtidige vej, der kan følges. Analyserne peger på, hvordan erfaringer fra fortiden flettes sammen med oplevelser i voksenlivet og definerer de unges oplevelser af omsorgsrelationer også efter at have forladt anbringelse. Det præsenteres, hvordan de fortæller om fortidens manglende primære omsorg, og hvordan disse oplevelser har betydning for de ofte økonomiske ræsonnementer, de bruger i forhold til at vurdere omsorgens investeringer og værdi. I artiklen fremgår det samlet set gennem de fænomenologiske analyser af de unges oplevelser af omsorg, at omsorg forstås i rammerne af at være tidsmæssigt begrænsede og betingede af en form for genydelse.

Keywords: tidligere anbragte, omsorg, relationer, ubetinget støtte, sekundære relationer

Indledning

Altså, jeg kan nok bedst beskrive det sådan, at man har en person i livet, som kan lide en uanset hvad, og det har jeg ikke. Og det har de fleste mennesker i form af en mor eller far eller en søster eller en bror, men jeg har bare ikke engang nogle søskende. Jeg har ikke et eneste menneske i mit liv, hvor 'uanset hvad du gør, så kan jeg lide dig', så derfor har jeg også større krav til mig selv, for jeg ved, at jeg kan ikke lave en fejltagelse, for så mister jeg alt. Det er bare sådan, det er. (Anette, interview 3)

Anette er i midten af 20'erne. Hun blev anbragt, da hun var spæd, og har boet hele sin opvækst hos en plejefamilie, som hun ikke længere har kontakt til. I ovenstående citat fremhæver hun, hvordan hun oplever sine betingelser for omsorgsrelationer til sammenligning med andre menneskers betingelser. Hun har ikke adgang til, hvad der sociokulturelt fremstår som primær og ubetinget omsorg – en omsorg, der altid vil være der, og som forbindes med familiære relationer. Selvom vedligeholdelsen af familiære relationer for mange indebærer konflikter og ambivalens, bærer familien som institution på idealet om ubetinget omsorg, støtte, hjælp og solidaritet (Mogensen & Olwig 2013a). Når det familiære bånd brydes, udfordrer det 'os på den grundlæggende, eksistentielle oplevelse af at tilhøre et fællesskab, der er afgørende for vores identitet som personer' (Mogensen & Olwig 2013b:33).

I denne artikel vender jeg blikket imod dem, der modtager omsorg, og hvordan oplevelser af omsorg i fortiden former omsorgsrelationer i nutiden. Artiklen fremhæver en tidsmæssig sammenhæng i oplevelser af omsorg, eller hvad der med udgangspunkt i Bowlby (2012) kan karakteriseres som et omsorgsterræn. Et omsorgsterræn illustrerer, hvordan oplevelser af omsorg er knyttet an til et livsforløbsperspektiv. Oplevelser af omsorg i det nuværende og forestillinger om fremtidig omsorg er veje, der følges, hvor nogle veje træffes som valg, andre følges uplanlagt, og i andre tilfælde er vejene planlagt af andre. Forestillingerne om et terræn sætter fokus på:

Present and future time but can also be used to illustrate the significance of past time to current decisions through the influence of memories and habits of travel and the cumulative impact of choices of route on current possibilities. (Bowlby 2012:2110)

I dette temporale perspektiv er et centralt omdrejningspunkt i artiklen en skelnen mellem, hvad jeg betegner som en ubetinget og varig omsorg over for en betinget og tidsmæssigt begrænset omsorg.

Anne-Kirstine
Mølholt

Lektor, Sociologi og
Socialt Arbejde, AAU,
Aalborg Universitet,
Institut for Sociologi og
Socialt Arbejde

E-mail:
akm@socsci.aau.dk

Artiklen tager empirisk udgangspunkt i oplevelser hos unge, der gennem opvæksten har modtaget, hvad der kan betragtes som lønnet omsorgsarbejde, idet de har været anbragt uden for hjemmet. Det er en form for omsorg, der befinder sig på et sensibelt punkt imellem formel og uformel omsorg. Nogle har nemlig modtaget løn for at yde den daglige omsorg over for de unge, hvad enten dette har været personale på en institution eller plejeforældre. Samtidig er det ofte den væsentligste omsorg, de unge har stiftet bekendtskab med under opvæksten, og derved får omsorgen en særlig karakter i deres liv.

Der er omtrent 1 pct. af børn og unge i Danmark imellem 0 og 17 år, som på et givent tidspunkt er anbragt uden for hjemmet (Mølholt 2017; Lausten 2022). Undersøgelser af relationer blandt anbragte børn og unge i Danmark peger på, at deres relationer til den biologiske familie er yderst komplekse og skrøbelige. Et studie blandt 18-årige tidligere anbragte unge finder, at 14 pct. har mindst én forælder, der er død. Blandt jævnaldrende unge er dette 3 pct. Samtidig svarer 11 pct. af de unge, at de ikke har kontakt til deres biologiske forældre, hvilket gør sig gældende for 1 pct. af deres jævnaldrende (Lausten et al. 2020). Tilsvarende viser en dansk undersøgelse blandt plejefamilier til børn og unge i alderen 11 til 17 år, at 12 pct. af de anbragte børn og unge ikke har haft kontakt til deres mor inden for det sidste år, mens 31 pct. ikke har haft kontakt til deres far, og 13 pct. har ikke haft kontakt til søskende (Mehlbye et al. 2018).

Når unge i og efter anbringelse har kontakt til biologiske forældre, er det desuden ikke sådan, at denne kontakt nødvendigvis udgør en omsorgs-resouce for de unge. Forskning peger på, at når der er en relation mellem anbragte eller tidligere anbragte børn og unge og deres biologiske forældre, er denne relation ofte karakteriseret ved at være skrøbelig og udfordret. Det er en omsorgsrelation, der ofte vender om, således det er børnene og de unge, der varetager omsorgen for deres forældre (Höjer & Sjöblom 2014, Mølholt 2017).

I det følgende introducerer jeg denne skelnen mellem en primær, familiær omsorg og den omsorg, der varetages igennem lønnet omsorgsarbejde. Herefter præsenteres det metodiske udgangspunkt for artiklen. Den analytiske

præsentation er opdelt i tre dele, der for det første omhandler, hvordan de unge oplever omsorgsrelationerne under anbringelsen. For det andet sættes der analytisk fokus på, hvordan de unge forbinder fortidens oplevelser af omsorg med deres nuværende forudsætninger for at indgå i relationer. For det tredje peges der på, hvordan de unge søger at skabe støttende omsorgsrelationer for dem selv gennem deres givne muligheder. Jeg runder artiklen af med en opsamlende konklusion.

En ubetinget og betinget omsorg

Analysen af de unges fortællinger peger på metafortællinger omkring relationers indre omsorgslogikker. Der fremgår to former for omsorg, hvoraf den ene er funderet i ubetinget støtte og kærlighed, mens den anden er betinget og tidsmæssigt begrænset. Det er omsorgsfortællinger, der trækker på og tegner et billede af sociokulturelle forståelser, og som herved handler om noget generelt frem for om den enkelte ung. Metafortællingerne tager dog udgangspunkt i den enkelte fortællers situationelle kontekst for fortællingen.

Idealet om familien er, at denne består af ubetinget støtte og omsorg. På trods af modernitetens forandringer af familiemønstre bærer familien som kulturel institution en særlig rolle i forhold til at udgøre de kærlighedsbårne omsorgsrelationer og signifikante andre (Mogensen & Olwig 2013a). Inden for familien kan den enkelte ideelt modtage affektiv og kærlig anerkendelse (Honneth 2006), og Sara Ahmed (2010:45) fremhæver, at familien er 'a happy object, one that binds and is binding', da den giver oplevelsen af at være på samme side eller have 'en plads ved bordet' i et nært fællesskab med andre.

Det er en omsorgsform, der forbinder tid og sted, samtidig med at den enkeltes livsforløb kobles gennem generationer, hvorigennem der skabes en oplevelse af at høre til (Boddy 2019). Igennem livsforløbet består familien af livsvidner og betydningsfulde, anerkendende andre (Warming 2005), og familien trækker tråde bagud og peger fremad, hvilket bidrager den enkelte med et tilhørsforhold i livet, som danner en biografisk rød tråd (Bengtsson & Mølholt 2018; Ward 2011). Familien udgør således ideelt de stabile og pålidelige relationer, der er livslange, og som bekræfter alle aspekter af individets identitet (Berger & Berger 1983).

Den betingede omsorg formes i de unges fortællinger i modsætning til den ideelle forestilling om ubetingede omsorg i familien. Den betingede omsorg tager udgangspunkt i lønnet omsorgsarbejde forstået som:

We use the term "care work" (or caring labor) to refer to occupations in which workers are supposed to provide a face-to-face service that develops the human capabilities of the recipient. (England 2002:455)

Omsorgsarbejdet som betinget referer i denne artikel til, at omsorgen er afhængig af, at nogen modtager løn for at udføre den. Dette betyder samtidig, at den vil ende i det øjeblik, der ikke længere betales for den. For børn og unge i anbringelse kan adgangen til omsorg dog være betinget af en lang række faktorer ud over løn til omsorgspersoner. Eksempelvis peger undersøgelser på, at børn og unge i anbringelse kan opleve skift i omsorgsmiljø, hvis der sker skift i sagsbehandler eller som følge af kommuners økonomiske prioriteringer og formåen (Egelund & Vitus 2007).

At sikre omsorg for anbragte børn og unge ligger under det specialiserede socialområde i den offentlige sektor. Den offentlige sektor har i stigende grad udviklet sig i retning af markedslignende vilkår og italesættes ofte som en social investeringsstat, der yder service med henblik på en veluddannet og velfungerende arbejdsstyrke (Greve & Elm Larsen 2022:27). I relation til denne artikel kommer dette til udtryk ved, at unge, der forlader anbringelse, skal demonstrere udvikling for at modtage yderligere støtte i form af efterværn efter deres 18 år. Denne støtte skal have en 'væsentlig betydning' med hensyn til at 'understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, f.eks. anskaffelse af selvstændig bolig' (lov om social service, § 76). Kritiske ryster i forhold til det sociale investeringsparadigme fremhæver, at fokuset på at sikre en veluddannet og velfungerende arbejdsstyrke nedvurderer omsorgens centrale værdi for mennesker (Andersen & Kessing 2019).

I praksis er det naturligvis ikke så simpelt, at den ubetingede omsorg består af varige, uformelle, støttende og kærlige relationer, mens den betingede omsorg består af formelt og lønnet omsorgsarbejde. Der findes megen støtte og kærlig omsorg i relationer mellem omsorgsgiver og omsorgsmodtager inden for det lønnede omsorgsarbejde (Andersen & Kessing 2019, Dahl & Hansen 2021). Dette gør sig også gældende hos unge, der er eller har været i anbringelse, da de kan knytte nære bånd til de omsorgspersoner, de har haft under deres opvækst (Ridley et al. 2016; Mølholt 2017). At de unge trækker på sociokulturelle forståelser af to former for omsorgslogikker, er dog ikke unikt. Anne Kovalainen (2021:46) fremhæver, at '[s]eeing care as an 'informal' or 'formal', or 'market' or 'non-market' activity aligns with other societal contracts and arrangements that are part of societally accepted patterns, cultures, policies and gendered social contracts'. Imidlertid ligger der også i distinktionerne faren for 'discriminatory and/or unequal practices and processes' (Kovalainen 2021:46). Dette perspektiv er centralt, da det er tydeligt, at når de unge præsenterer fortællinger med distinktioner imellem den ubetingede og den betingende omsorg, trækker disse fortællinger også på oplevelser af ulighed.

Metode

Det empiriske udgangspunkt for artiklen er en kvalitativ forløbsundersøgelse foretaget i forbindelse med et ph.d.-studie med fokus på tidligere anbragte unges hverdagsliv og meningskonstruktioner i forhold til fortiden, nutiden og forestillinger om fremtiden (Mølholt 2017). Undersøgelsen løb gennem to år (2014-2016), hvor der blev foretaget interviews hvert halve år. Dette kvalitative forløbsblik gav et nuanceret og dybdegående indblik i de unges ikke-lineære liv (Mølholt & Kristensen 2020; Neale & Flowerdew 2003).

Informanterne i studiet var otte unge mennesker med forskellige former for anbringelsesbaggrunde i alderen 20 til 33 år ved empiriindsamlingens begyndelse. Samtlige af informanterne var etnisk danske, og ingen af dem var gift eller havde børn. De forlod anbringelsen, da de var i alderen 17 til 20 år, og i de tilfælde, hvor de blev efter deres 18. år, skyldtes det, at de modtog efterværn, der ydes under lov om social service som en støtte til overgangen til voksenlivet for unge i anbringelse.

Fem runder af interviews blev gennemført med syv af de unge, fem kvinder og to mænd, og tre runder med én af de unge, da denne informant (Trine) kom med i studiet et år senere end de andre. Det første interview tog primært udgangspunkt i en biografisk interview-tilgang og omhandlede de unges anbringelseshistorik. De opfølgende interviews omhandlede hovedsageligt små narrativer om hverdagslivet ud fra det indledende spørgsmål: 'Hvad er der sket siden sidst?' (Bamberg 2006). Desuden var interviewtilgangen inspireret af livsformsinterviews, der handler om hverdagshændelser, betydningen af dem og opbygningen af hverdagslivet (Højgaard 2010; Haavind 1987). Under interviewene blev de unge således bedt om at redegøre for den foregående dag, hvad de lavede hvornår og hvorfor, de små og store oplevelser, som knyttede sig til dagen, samt hvorvidt dagen kunne karakteriseres som en typisk hverdag for dem på interviewtidspunktet. Herved var det muligt at få et indblik i episoder og erfaringer, som ofte ikke italesættes, da hverdagslivets praksisser ses som almindeligheder (Bech-Jørgensen 1994). Omsorg var ikke et specifikt tema under interviewene, men indgik som en naturlig og væsentlig del af de unges fortællinger om de praksisser, som de oplevede, var en del af eller ikke en del af deres hverdagsliv. Under empiriindsamlingen så de unges anbringelseshistorik og kontakt til omsorgsrelationer således ud:

Tabel 1: Oversigt over de unges anbringelseshistorik og kontakt til omsorgsrelationer

Informant	Alder ved anbringelse	Antal anbringelsessteder	Anbringelsesform	Forhold til biologiske forældre	Forhold til anbringelsesstedets omsorgspersoner
Anette	Spæd	2	Akut pleje, plejefamilie	Ingen kontakt	Ingen kontakt
Camilla	14 år	4	Akut pleje, plejefamilie, akut pleje, eget værelse	Begrænset kontakt til mor, ingen til far	Ingen kontakt
Christian	15 år	4	Efterskole, akutinstitution, plejefamilie, plejefamilie	Jævnligt kontakt til mor, far er død	Relation til plejeforældre
Line	Spæd og igen ved 12 år	5	Institution, plejefamilie, akutinstitution, plejefamilie, plejefamilie	Mor død, far dør under empiriindsamling	Ingen kontakt
Mette	6 år og igen ved 14 år	3	Institution, behandlingshjem, familiepleje og efterskole	Jævnligt kontakt til mor, far er død	Relation til plejeforældre
Sanne	Kortvarigt som spæd og igen ved 17 år	2	Akutpleje som spæd, institution som ung	Begrænset kontakt til begge forældre	Ingen relation
Thomas	Kortvarigt som spæd og igen ved 7 år	5	Akutpleje, institution, plejefamilie, institution, institution	Ingen kontakt til mor, far er død	Ingen relation
Trine	14 år	2	Netværkspleje, plejefamilie	Begrænset kontakt til mor, ingen kontakt til far	Mister relationen under empiriindsamlingen

Interviewene med de unge varede fra en til to timer og blev gennemført hos informanterne eller i et lokale i den organisation, de var rekrutteret igennem. Denne organisation fungerer som mødested for tidligere anbragte unge og tilbyder mad et par gange om ugen, rådgivning, socialt samvær og anden form for støtte. De unge blev rekrutteret ved, at jeg gennem en måned kom i organisationen i åbningstiden og deltog i fællesmiddage, hvor de unge kunne spørge ind til undersøgelsen, og jeg kunne præsentere mit ønske om informanter. Nogle af informanterne kom jævnligt i organisationen i åbningstiderne, mens andre var mere sporadisk tilknyttet. Alle navne på informanter i artiklen er fiktive (for nærmere indsigt i etiske overvejelser i forbindelse med det kvalitative forløbsstudie se Bengtsson & Mølholt 2016).

Analyse

Analytisk er artiklen centreret omkring en fænomenologisk præsentation af de unges omsorgsterræn, og således hvordan oplevelser med omsorg i fortiden forbindes til de unges oplevelser og betingelser for omsorgsrelationer i nutiden. I det følgende præsenteres tre analytiske afsnit med henblik på at tydeliggøre de unges terræn, hvor den præsenterede empiri er udvalgt med henblik på at tydeliggøre veje i dette terræn. Det første afsnit handler om, hvordan de unge fortæller om den betingede karakter af den omsorg, som de modtog under deres opvækst. Det andet afsnit sætter fokus på de unges refleksioner i forhold til at indgå i omsorgsrelationer i deres nuværende liv, og hvordan disse refleksioner trækker tråde tilbage til deres oplevelser af fortidens omsorg. Det tredje og sidste afsnit præsenterer de unges overvejelser i forhold til, hvordan de søger at sikre sig selv omsorgsrelationer, som giver dem oplevelsen af at være uundværlige (Warming 2005).

For en given tid: Oplevelser af fortidens omsorgsrelationer

I de unges fortællinger om omsorg under deres opvækst fremhæver de, at de har oplevet en omsorg, der var betinget og tidsmæssigt begrænset som en modsætning til den sociokulturelle forståelse af familiens ubetingede støtte og omsorg. Fortællingerne om den betingede omsorg tager ofte udgangspunkt i, at de oplever, at de har indgået i en form for bytteforhold, hvor anbringelsesstedet har modtaget betaling for at drage omsorg for dem. Disse fortællinger om fortidens omsorg træder især tydeligt frem hos de unge, der i deres nuværende liv er skuffede over en manglende relation til omsorgspersoner fra anbringelsesstedet. Især fremhæver Anette oplevelsen af at have været et arbejde for sine plejeforældre. Hun omtaler sine plejeforældre som mor og far, da hun har været anbragt hos dem under hele sin opvækst, men hun fremhæver samtidig at, 'de var jo ikke mine forældre, de havde mig på grund af, at de fik penge' (Anette, interview 1). Ifølge Anette fremhævede plejemoren lønnen som et væsentligt vilkår for deres omsorg for hende:

Som min plejemor også selv har sagt helt ærligt og åbent, at grunden til de fik mig, det var for, at så havde hun råd til at blive hjemme og tage sig af sine egne børn. Så jeg var jobbet, og jeg kunne godt mærke hele min opvækst, at jeg ikke var elsket på samme måde, som hvis jeg havde været deres barn. Jeg kunne godt mærke en forskel, så jeg var hende, man havde, fordi man fik penge for det. (Anette, interview 1)

Plejeforældrenes løn for deres omsorg fremhæves i fortællingen som medvirkende til, at Anette oplever sig anderledes end plejefamiliens egne børn, idet hun fremhæver sig selv som 'jobbet' – med andre ord midlet – til at sikre de andre en familiær relation kendetegnet ved ubetinget støtte og omsorg. Andre danske interviewstudier med børn og unge i og efter anbringelse peger ligeledes på denne opmærksomhed på pengenes indvirkning og på oplevelserne af at være et arbejde (Børnerådet 2012; Egelund Nielsen et al. 2005).

I tilknytning til, at omsorgen under opvæksten er betinget af løn, er den også tidsbegrænset. De unge fremhæver, at de kun modtager omsorg, så længe nogen modtager løn for at yde omsorg for dem. Dette gør sig gældende i hverdagen på døgninstitutionen, hvor den unge fik omsorg fra den enkelte personale, så længe vedkommende var på vagt:

Hvis der kom en fra personale ind til en, og man var ked af det og skulle snakke med en person, så kan man måske mere føle den der 'du gør det bare for pengenes skyld' eller føle sig lidt... Man skal udlevere sig selv. Nu og her i den her halve time eller et eller andet, i stedet for man måske bare kan sidde og hyggesnakke og så lige pludselig komme ind på et emne, og så kan man snakke. (Sanne, interview 1)

Der fremgår at være en fastlagt tidsramme, hvor Sanne kan modtage omsorg. Det er imens, at den enkelte er på arbejde og har tid i sit skema. Denne form for skemalagt omsorg betyder, at omsorgen har sin tid. Både i forhold til den daglige praksis, men også i forhold til anbringelsesforløbet overordnet set. Når den enkelte ung ikke længere er i anbringelse, medfører det samtidig, at omsorgen stopper. Dette aspekt belyser Mette. Hun fremhæver, at hun som yngre under sin anbringelse på institution begyndte at spekulere på anbringelsens afslutning:

Det har skabt meget frustration i mig i lang tid, for jeg vidste jo godt, at når jeg ikke var det sted mere, så var de [personale] der jo heller ikke. Fordi de gad ikke at bruge energi og tid på mig, hvis jeg ikke var der som arbejde. (Mette, interview 1)

Hun fortæller videre, at '[d]er tror jeg, at jeg oplevede en ret stor sorg. Fordi, hvem skulle så være der? Selvfølgelig var mor og far der, men de var der jo ikke, som de skulle være', og hun pointerer i den forbindelse, at '[d]et er nok der, det bliver svært at vokse op sådan et sted, for du kan ikke kræve mere, end at de er der indtil, at de ikke er der, tror jeg' (Mette, interview 1). Fortællingerne om den betingede og tidsmæssigt begrænsede omsorg inkluderer således også frygten for at miste, hvad der for mange har været de væsentligste omsorgsrelationer under deres opvækst, og den ensomhed, der følger med tabet af disse relationer.

Det er kendetegnende for de unges fortællinger, at de placerer sig i spektret mellem på den ene side forventninger om omsorgsfulde, nære relationer og på den anden side relationer til professionelle, hvor der ikke kan forventes en fortsat relation efter anbringelsens afslutning. Dette gør sig gældende for såvel de unge, der primært har været anbragt i plejefamilie, og dem, der har været på institution. Udfordringen for de unge er i den forbindelse at balancere deres forventninger til dem, der har givet dem omsorg under en større eller mindre del af deres opvækst. Fortællingerne bærer således i sig mange refleksioner, der handler om uafklarede forventninger i forhold til relationer, som de unge ofte er afhængige af, idet de udgør væsentlige omsorgsrelationer for dem. Samtidig er de bevidste om omsorgens betingede karakter, idet anbringelsesstedet har modtaget løn for at yde omsorg.

Det er tydeligt i de unges fortællinger, at de konstruerer deres forventninger til omsorgen under opvæksten i relation til sociokulturelle forståelser af den ideelle omsorg i familien som værende ubetinget og varig. Som påpeget tidligere er familierelationer dog i praksis ofte langt mere komplekse end som så, men ikke desto mindre er det denne fortælling og forståelse, som de unge bærer på som konsekvens af deres anbringelse: at de under deres opvækst er gået glip af noget essentielt i form af ubetinget støtte og omsorg, der forbinder dem til tid og sted og sikre dem en bekræftelse i at være unikke personer. De unge fremhæver oplevelsen af en tidsmæssigt begrænset og betinget omsorg, der er særligt rammesættende for deres liv som følge af anbringelsen. Det er en omsorg, de ikke kan forvente at modtage ud over den tid, de er i anbringelse. I den forbindelse er det centralt at fremhæve Thomas og Thomas' teorem (1928:572): 'If men define situations as real, they are real in their consequences'. Oplevelserne af omsorgsrelationer fra opvæksten i anbringelse bærer de unge med sig ind i det unge voksenliv.

En særlig værdi: Oplevelser af omsorgsrelationer efter endt anbringelse

I de unges fortællinger om hverdagslivet efter anbringelsen fremgår det, at deres søgen efter omsorg betyder, at de har en høj grad af skrøbelighed i relationen til jævnaldrende. Det er ofte i venskabsrelationer, de skal finde væsentlig omsorg og støtte, idet de mangler et familiebaseret netværk. Deres forældre kan typisk ikke yde tilstrækkelig med støtte, og relationer til eventuelle plejeforældre er tit begrænsede og usikre.

Et eksempel på de forhandlinger, som de unge foretager med sig selv i forhold til at søge støtte og omsorg hos jævnaldrende, fremgår i fortællinger fra Camilla gennem interviewforløbet. Ved første interview fremhæver hun:

Selvom jeg har brug for at få alt det, som andre mennesker giver, så har jeg lyst til bare at løbe, fordi tanken om, at de vender sig om og siger, at de ikke kan lide mig, det ville jo være forfærdeligt, eller det ville ikke være forfærdeligt, at de ikke kan lide mig, men det ville være forfærdeligt, hvis de udnytter mig, og det har folk en tendens til at gøre imod mig, fordi jeg har en tendens til ikke at sige fra, og det vil være lidt som at være hjemme igen og bare finde sig i det hele. (Camilla, interview 1)

Der fremgår et dilemma, hvor Camilla ønsker omsorg fra andre, men samtidig frygter, hvad relationen kan betyde for hende. Disse overvejelser gør hun sig stadig ved andet interview et halvt år senere. Hun gør sig mange overvejelser omkring relationers værdi og om, hvorvidt hun får lige så meget tilbage, som hun investerer i sine venskabsrelationer:

Det gik lige pludselig op for mig, at alle dem, jeg egentlig så som mine venner, det var ikke nogen, der sådan lige ringede til mig og spurgte 'hvordan går det?'. Og det kom egentlig voldsomt bag på mig, at der ikke lige var nogen, der var der lige så meget for mig, som jeg var der for dem, og det er nok det, jeg er mest opmærksom på lige for tiden. Det er egentlig, hvad er det, folk giver mig? Får jeg lige så meget tilbage, som jeg giver? (Camilla, interview 2)

Camilla sætter spørgsmålstegn ved, hvorvidt hendes venskabsrelationer indeholder gensidig omsorg. Konsekvensen af hendes overvejelser synes at være, at hun kan vælge mellem ensomhed eller at indgå i relationer, hvor hun oplever at investere mere, end hun får igen. Ved det tredje interview er det tydeligt, at overvejelserne om relationers værdi stadig fylder meget hos Camilla. Da hun bliver spurgt, hvad hun har oplevet siden sidst, fremhæver hun, at der ikke er sket meget. Hun har fokuseret på at klare sig gennem en hverdag, hvor hun ikke bryder sig om den måde, hendes venner behandler hende på: 'Jeg synes, de udnytter mig, og de sætter ikke pris på den, jeg faktisk er. Og det gør, at jeg trækker mig fra dem og så bare er derhjemme' (Camilla, interview 3). Camilla står i et omsorgsdilemma, hvor de venner, som skulle være hendes adgang til omsorg, opleves at tære frem for at nære hende. Samtidig fremhæver hun senere i interviewet udfordringen ved at få nye venner, der kan tilbyde omsorg og støtte: 'Men jeg ved ikke lige, hvor jeg skal få det fra. Det er jo ikke sådan, at man kan stoppe en eller anden på gaden og sige 'vil du være min ven?', det kan man jo ikke ligefrem' (Camilla, interview 3).

I artiklens indledende citat pegede Anette ligeledes på de skrøbelige relationer, og hvordan hun oplever at have ekstra høje investeringer i venskabsrelationer. Hun fremhæver, at hun stiller høje krav til sig selv i relationen til andre, for hvis hun fejler, så mister hun alt, da hun til forskel fra andre ikke har nogen, der kan lide hende ligegyldigt hvad. Venskabsrelationer er således

hendes måde at skabe sig en plads i de sociale omgivelser. Pladsen er hende ikke naturligt givet gennem familiære relationer – relationer, der forbinder hende til tid og sted – men derimod må hun skabe en plads for sig selv. Samtidig har hun dog vanskeligt ved at tage imod den omsorg, andre kan tilbyde hende. Under andet interview fortæller hun, at en familie har meldt sig til at være mentorfamilie for hende. Dette tilbud har hun svært ved at tage imod:

Det er mærkeligt, at der er nogen, der vil have mig bare for at have mig. Altså, de får ikke penge for det... Så føler jeg, at jeg står i evig gæld til dem. Så det er måske også lidt en forkert tankegang, men det er en følelse, jeg tror, kommer af, at jeg har været anbragt, og fordi jeg har været vant til hele mit liv, at der er nogen, der har fået penge for at have mig, altså så føles det bare unormalt, hvorfor skulle nogen gide at have mig, hvis de ikke får penge for det? Så det kæmper jeg stadig lidt med... (Anette, interview 2)

Hun ender med at frasige sig kontakten til mentorfamilien, da hun har svært ved at være i den relation, de kan tilbyde hende.

Fra de unges fortællinger fremgår det, at omsorg og relationer italesættes inden for en økonomisk diskurs af investeringer, gæld og værdi. At relationer har en værdi, der kan opgøres, er at finde hos mange mennesker, hvilket blandt andet fremhæves af Giddens (1994:63) med udgangspunkt i hans pointe omkring 'en restruktureret af intimiteten' og begrebet 'det rene forhold'. Den refleksivitet og den forpligtelse, som de unge omtaler relationer i forhold til, peger imidlertid tydeligt på en omsorgsøkonomi, der henleder tankerne til Mauss' klassiske gaveteori, hvor gaven fungerer som en økonomi. Giveren af en gave forventer en gave retur, og således er modtageren forpligtet til at gengælde gaven, hvorved gaveøkonomien bliver cirkulær (Mauss 2002). Omsorg og relationer fremstår således som en gave, de unge kan modtage fra andre, men samtidig har svært ved at tage imod, da det forpligter dem til at gengælde omsorgen. Samtidig fremhæver Camilla, at den omsorg, venner returnerer, ofte opleves til ikke at have en tilsvarende værdi som den, hun leverer.

Veje til ubetinget omsorg

Der er forskellige veje, de unge går i forsøget på at skabe omsorgsrelationer, der er ubetingede, og som kan bekræfte dem i at være uundværlige. F.eks. ved at udføre frivilligt arbejde, ved at have dyr eller ved at stifte egen familie.

Som det fremgår af forrige afsnit, er Anette fuldt ud bevidst om det omsorgsdilemma, hun står i: at hun på den ene side har behov for relationer, men at hun på den anden side ikke kan håndtere, når mennesker kommer hende for nær. Hun peger på frivilligt arbejde som en vej til omsorgsrelationer, der

bidrager hende med et tilhørsforhold ved at være noget for nogen, uden at hun indgår i nære relationer med dem:

Der er ikke så mange mennesker, som jeg betyder noget for, men så vil man gerne betyde noget for andre mennesker på andre måder nu, hvor man ikke rigtig har noget familie, så man vil gerne betyde noget for dem ved at kunne gøre en forskel for dem eller et eller andet, så man føler, at man er noget værd i det her univers, ikke? Jeg tror i det hele taget også, at det har noget med det der flokdyrsinstinkt at gøre, at jeg ikke vil føle, at jeg er helt alene uden for flokken. Jeg skal på en eller anden måde hænge fast i en flok, ellers har jeg det ikke godt, og når jeg ikke har en flok på anden vis, så må jeg finde en flok på en anden måde. (Anette, interview 3)

For at opleve en form for sikkerhedsfundament i livet, og at hun indgår i omsorgsrelationer, udfører Anette frivilligt arbejde, hvorved hun får en betydning for andre mennesker. Det giver hende en oplevelse af værdi og et tilhørsforhold til de sociale omgivelser, idet hun herved kan 'hænge fast i en flok'. Samtidig peger flere af de unge på, at de især kan lide at udføre frivilligt arbejde blandt marginaliserede grupper i samfundet, da de oplever, at de her finder mennesker med tilsvarende erfaringer som deres egne og med lignende tilgang til livet. I det frivillige arbejde synes det at være de unge, der er omsorgsgiverne, men arbejdet giver dem en essentiel følelse af at være uundværlige og værdsatte.

Desuden fremgår det i de unges fortællinger, at dyr er en vej til at opleve ubetinget omsorg uden de samme investeringer, som de oplever i relationer til andre mennesker. De fortæller om relationer til dyr, der er omgærdet af omsorg og uden fordomme, og fortællingerne trækker ofte på en reference til de manglende menneskelige omsorgsrelationer, hvilket også fremgår af andre studier (Maharaj 2016; Warming 2005). Trine har f.eks. en hund, som hun ofte fortæller varmt og kærligt om. Hun fremhæver, at '[n]ogle gange tænker jeg, at hvis [hunden] døde, så har jeg ikke noget at leve for mere. Det vil jeg forhåbentlig finde, men hun betyder virkelig så meget for mig' (Trine, interview 1). Anette pointerer ligeledes dyrs betydning for oplevelsen af livskvalitet med udgangspunkt i en fortælling om de dyr, hun havde under opvæksten i plejefamilien:

Når der ikke har været dyr i mit liv, så har jeg været virkelig deprime-ret. Virkelig været langt nede, og det lyder åndsvagt, men jeg har været afhængig af, at der var en eller anden, som kunne lide mig lige meget hvad. (Anette, interview 3)

Anette oplever sig anderledes fra andre, fordi hun finder sin væsentligste omsorg hos dyr, idet dyr bidrager Anette med oplevelsen af en fundamental sikkerhed og et tilhørsforhold. Thomas fremhæver som Anette betydningen af den hest, han havde, mens han var i plejefamilie. Den fandt han stor støtte i, og når tingene blev for meget i plejefamiliens hjem, søgte han ud til hesten.

Endelig fortæller de unge om at stifte egen familie som en vej til ubetingede omsorgsrelationer og som en vej til at skabe et tilhørsforhold i verden. Det handler især om det at få børn og i mindre grad om at indgå i parforhold, da disse forhold erfaringsmæssigt kan være komplicerede for de unge. Flere af de unge er i parforhold i perioder af empiriindsamlingen, mens andre i højere grad lever alene eller er i kortvarige forhold. Samtlige af de unge peger på, at parforhold ofte er uhensigtsmæssige for unge, der har været anbragt, da det er deres oplevelse, at det ikke handler om, hvem den enkelte er i forhold med. Det vigtige er snarere at være i et forhold for at sikre en form for omsorgsrelation. Anette fremhæver, at hun førhen ofte har skiftet kæreste:

Så havde jeg jo en familie på en eller anden måde. Jeg havde hele tiden en ny kæreste. Det var virkelig dumt, fordi på grund af at jeg var så ivrig efter at få en kæreste, var det jo nogle virkelige idioter. (Anette, interview 1)

Hun peger på, at når hun var alene, stillede hun ofte sig selv spørgsmålet 'hvor hører jeg til henne?' (Anette, interview 1). Parforholdet skulle således bidrage Anette med et tilhørsforhold i livet ved at bekræfte hende i, at hun var en unik person for et andet menneske. Line peger på en lignende tendens:

Jeg vil faktisk bare gerne have en kæreste. Det er egentlig en ret dårlig ting, men jeg er ikke særlig god til at være alene på den måde. Jeg har selvfølgelig nogle veninder og sådan noget, men jeg er sådan en, der godt kan lide at have en tryghed, og det er 'mand'. (Line, interview 2)

Parforholdet kan bidrage Line med en anden form for tryghed end venindeforhold. Det kan til dels skyldes, at der i parforholdet ligger mulighederne for familiedannelse og således relationer, der skaber en generationel tilknytning. Dette fremgår også ved, at fortællingerne om at få børn har en særegen status hos de unge. Forskning peger på, at tidligere anbragte generelt får børn i en tidligere alder sammenlignet med jævnaldrende (Chase et al. 2006; Vinnerljung et al. 2006). Der er imidlertid ikke nogen af de interviewede unge, der har børn.

I forhold til at få børn og skabe familie fremhæver Line, at hun i fremtiden gerne vil 'have børn, og jeg vil gerne have en kernefamilie og sådan noget' (Line, interview 3). Da jeg spørger Thomas om, hvad han er mindre tilfreds med i sit hverdagsliv, svarer han:

Jamen, jeg bliver træt af, at jeg ikke rigtig har noget familie eller noget, det er jeg da, og jeg har også oplevet at tænke 'for helvede mand, jeg skulle alligevel bare have fået mig en kone og nogle børn'. (Thomas, interview 1)

Forestillingerne om kernefamilien og de ubetingede relationer bærer i sig en fantasmatisk kærlighed. Hermed menes en forståelse af 'kærlighed, som det, der skaber mening og sammenhæng der, hvor mening og sammenhæng mangler' (Rask Jepsen 2018:59). I forhold til at danne egen familie peger de unges fortællinger imidlertid på en række udfordringer. De ønsker i høj grad at være en del af ubetingede omsorgsrelationer, der sikrer dem en plads ved bordet og bekræfter dem i at være unikke og uundværlige mennesker. Samtidig er deres valg af partner imidlertid ofte uhensigtsmæssige på grund af deres higen efter tilhørsforhold. Drømmen er således en kernefamilie, men handlingerne synes kontraproduktive i forhold til at opnå dette mål.

Konklusion

Denne artikel præsenterer, hvordan de interviewede tidligere anbragte unge danner veje i et omsorgsterræn ved at pege på, hvordan oplevelser af omsorg i fortiden flettes ind i deres nuværende omsorgsrelationer med jævnaldrende. I fortællingerne rammesætter de ofte deres oplevelser i en modsætning til sociokulturelle forståelser af den ideelle, familiebaserede omsorg karakteriseret ved ubetinget og varig støtte. Det bliver således modsætningsfyldte fortællinger, hvor de fremstår som søgende efter et ideal, der i højere grad eksisterer i teorien end i praksis. Dette har konsekvenser for de unge, da de fremhæver dem selv som higende efter den ubetingede omsorg, hvilket gør dem skrøbelige i kærligheds- og venskabsrelationer. Da disse former for skrøbelige relationer ofte er deres væsentligste omsorgsmulighed, investerer de betydelige ressourcer i at få dem til at vare, således at relationerne kan sikre dem en form for tilhørsforhold. Den betydelige investering af ressourcer betyder dog, at de ofte oplever at investere mere, end de får igen, og således kan relationerne i højere grad være drænende frem for givende for den enkelte unge.

I deres mangel på ubetingede og varige relationer kan det antages, at de unge gennem deres tætte kontakt under deres opvækst til det specialiserede socialområde overfører det sociale investeringsparadigme, hvor omsorg indgår i et økonomisk system baseret på evaluering, dokumentation, værdi og selvansvar (Dahl & Hansen 2021). Det fremgår på baggrund af deres fortællinger, at de i denne omsorgsøkonomi søger at handle sig til støttende omsorg fra andre, der bekræfter dem i at have en plads i verden. Det er dog tydeligt, at der er en form for omsorg, som de ikke kan handle sig til. Det er den ubetingede omsorg, da denne i metafortællingerne ligger uden for det lønnede

arbejde, men derimod findes i de familiære relationer (Fraser 2016). Relationer, som de unge ofte mangler.

På den ene side er de præsenterede fortællinger unikke, men på den anden side præsenterer de et omsorgsterræn, der gør sig gældende for mange unge, der har anbringelseserfaring. Ikke kun i Danmark, men internationalt set, da forskningen på området ofte fremhæver manglende primære omsorgsrelationer under opvæksten såvel som oplevelsen af ensomhed og vanskeligheder ved relationsdannelse i det unge voksenliv.

Den sociokulturelle distinktion mellem den ubetingede og varige omsorg over for den betingede og tidsmæssige begrænsede omsorg træder i stigende grad frem i socialpolitikken på børne- og ungeområdet. De politiske vinde blæser i en retning, hvor der er øget fokus på at sikre varig omsorg og relationer for børn og unge i anbringelse. Således står det anført i aftaleteksten til reformen Børnene Først, der inkluderer barnets lov:

Med Barnets Lov skal vi sikre, at udsatte børn får adgang til kærlighed og omsorg fra relationer, også uden for anbringelsesstedet. Derfor skal vi sikre, at civilsamfundet bl.a. i form af venskabsfamilier, spiller en mere markant og varig rolle i udsatte børns liv. (Social- og Ældreministeriet 2021:9)

Lovteksten peger i retning af, at der findes en form for omsorg, som de anbragte børn og unge har begrænset adgang til, og således fremgår der også her indirekte en skelnen mellem den lønnede og den ulønnede omsorg. Retorikken kan således være med til at forstærke de sociokulturelle forståelser, og herved også de unges oplevelser af at gå glip af den ubetingede omsorg. Formålet her er dog ikke at pege på mulige løsningsforslag for at ændre de rammer, vi som samfund tilbyder de unge at konstruere deres oplevelser indenfor, men at pege på mulige konsekvenser af den nuværende tilstand.

Som jeg peger på i artiklen, er det ikke tilstrækkeligt for de unge at have adgangen til omsorg, da der kan være omstændigheder på spil, som betyder, at de har vanskeligt ved at tage imod omsorgen. Dette peger Anette på, da hun ender med at frasige sig kontakten til mentorfamilien, idet hun ikke ønsker at stå i omsorgsgæld, og idet hun har svært ved at stole på, at andre reelt vil give hende en ubetinget omsorg.

I artiklen peges der på baggrund af de unges omsorgsterræn på kompleksiteten i omsorgsmodtagelse og -givning, og der præsenteres et billede af omsorgens mange facetter, hvor der sociokulturelt er en distinktion mellem ubetinget og betinget omsorg. Det vil være interessant videre at undersøge omsorgens facetter og de konsekvenser, som forskellige vilkår for omsorg kan have. I denne artikel peges der på, at på trods af at de unge under deres opvækst har modtaget omsorg, er dette ikke en omsorg, som har givet dem oplevelsen af at høre til.

Referencer

- Ahmed, S. (2010). *The promise of happiness*. Durham: Duke University Press
- Andersen, D. & Kessing, M.L. (2019). Stigma, problem drug use, and welfare state encounters: changing contours of stigmatization in the era of social investment. *Addiction Research & Theory*, 27(4), 277-284
- Bamberg, M. (2006). Biographic-narrative research, quo vadis? A critical review of 'big stories' from the perspective of 'small stories'. I Milnes, K., Horrocks, C., Roberts, B. & Robinson, D. (red.), *Narrative, memory and knowledge: Representations, aesthetics and contexts*. Huddersfield: University of Huddersfield
- Bech-Jørgensen, B. (1994). *Når hver dag bliver hverdag*. København: Akademisk Forlag
- Bengtsson, T.T. & Mølholt, A.K. (2016). Keeping you close at a distance: Ethical challenges when following young people in vulnerable life situations. *Young*, 24(4), 359-375
- Bengtsson, T.T. & Mølholt, A.K. (2018). Creation of belonging and non-belonging in the temporal narratives of young people transitioning out of care in Denmark. *Nordic Social Work Research*, 8(sup1), 54-64
- Berger, P.L. & Berger, B. (1983). *The war over the family. Capturing the middle ground*. Harmondsworth: Penguin Books
- Boddy, J. (2019). Troubling meanings of "family" for young people who have been in care: From policy to lived experience. *Journal of Family Issues*, 40(16), 2239-2263
- Bowlby, S. (2012). Recognising the time – space dimensions of care: Caringscapes and carescapes. *Environment and Planning A*, 44(9), 2101-2118
- Børnerådet (2012). *"De prøver at gøre det så normalt som muligt": Et indblik i 113 anbragte børn og unges liv*. København: Børnerådet
- Chase, E., Maxwell, C., Knight, A. & Aggleton, P. (2006). Pregnancy and parenthood among young people in and leaving care: What are the influencing factors, and what makes a difference in providing support? *Journal of Adolescence*, 29(3), 437-451
- Dahl, H.M. & Hansen, L.L. (2021). Introduction: A care crisis in the Nordic welfare states? I Hansen, L.L., Dahl, H.M. & Horn, L. (red.) *A Care Crisis in the Nordic Welfare States?* Bristol: Policy Press
- Egelund, T. & Vitus, K. (2007). *Sammenbrud i anbringelser af unge. Risikofaktorer hos unge, forældre, anbringelsessteder og i sagsbehandlingen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Egelund Nielsen, H., Andersen, D., Ankerbo, A., Ericson, N., Jul Gunnarsen, S., Jensen, C., Madsen, L.F., Nielsen, B. & Rosberg, P.R. (2005). *TABUKA: Tidligere anbragtes bud på kvalitet i anbringelsen af børn og unge*. København: Børn & Unge
- England, P., Budig, M. & Folbre, N. (2002). Wages of virtue: The relative pay of care work. *Social Problems*, 49(4), 455-473
- Fraser, N. (2016). Contradictions of capital and care. *New Left Review*, 100(99), 99-117
- Giddens, A. (1994). *Intimitetens forandring: seksualitet, kærlighed og erotik i det moderne samfund*. København: Hans Reitzels Forlag
- Greve, B. & Elm Larsen, J. (2022). Udviklingen af det danske velfærdssamfund. I Greve, B., Jørgensen, A. & Elm Larsen, J. (red.), *Det danske samfund. Centrale idéer og principper*. 2. udgave. København: Hans Reitzels Forlag
- Haavind, H. (1987). *Liten og stor: Mødres omsorg og barns udviklingsmuligheder*. Oslo: Universitetsforlaget

- Honneth, A. (2006). *Kamp om anerkendelse*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Højgaard, L. (2010). Kan man interviewe sig til viden – om køn? *Dansk Sociologi*, 21(1), 9-25
- Höjer, I. & Sjöblom, Y. (2014). Voices of 65 young people leaving care in sweden: "There is so much I need to know!". *Australian Social Work*, 67(1), 71-87
- Kovalainen, A. (2021). Crisis of care: a problem of economisation, of technologisation or of politics of care? I Hansen, L.L., Dahl, H.M. & Horn, L. (red.), *A Care Crisis in the Nordic Welfare States?* Bristol: Policy Press
- Lausten, M. (2022). Anbringelser i tal. I Henriksen, A.E., Schjellerup Nielsen, H. & Antczak, H.B. (red.), *Socialfagligt arbejde med anbringelser. En grundbog*. København: Akademisk Forlag
- Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020). *Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet: Forløbsundersøgelse af tidligere anbragte unge født i 1995*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Maharaj, N. (2016). Companion animals and vulnerable youth: Promoting engagement between youth and professional service providers. *Journal of Loss and Trauma*, 21(4), 335-343
- Mauss, M. (2002) [fransk original udgivelse 1924]. *The Gift: The form and reason for exchange in archaic societies*. Abingdon: Routledge
- Mehlbye, J., Bolvig, I. & Kloppenborg, H.S. (2018). *Børn og unge anbragt i familiepleje – anbringelsesgrundlag, støtte under anbringelsen og børnenes trivsel*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Mogensen, H.O. & Olwig, K.F. (2013a). Introduktion. Familie og slægtskab: Antropologiske perspektiver på nære relationer. I Mogensen, H.O. & Olwig, K.F. (red.), *Familie og slægtskab - antropologiske perspektiver*. Frederiksberg: Samfundslitteratur
- Mogensen, H.O. & Olwig, K.F. (2013b). Kontinuitet og forandring. I Mogensen, H.O. & Olwig, K.F. (red.), *Familie og slægtskab – antropologiske perspektiver*. Frederiksberg: Samfundslitteratur
- Mølholt, A. (2017). *Når man har været anbragt. En sociologisk undersøgelse af fortællinger om fortid, nutid og fremtid hos unge, der har været anbragt uden for hjemmet*. Ph.d.-afhandling. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag
- Mølholt, A. & Kristiansen, S.G. (2020). Kvalitative forløbsstudier. I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.), *Kvalitative Metoder: En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag
- Neale, B. & Flowerdew, J. (2003). Time, texture and childhood: The contours of longitudinal qualitative research. *International Journal of Social Research Methodology*, 6(3), 189-199
- Rask Jepsen, R. (2018). Fanget i fantasien om kærlighed. *Dansk Sociologi* 4(29), 55-75
- Ridley, J., Larkins, C., Farrelly, N., Hussein, S., Austerberry, H., Manthorpe, J. & Stanley, N. (2016). Investing in the relationship: practitioners' relationships with looked-after children and care leavers in Social Work Practices. *Child & Family Social Work*, 21(1), 55-64
- Social- og Ældreministeriet (2021). *Aftale mellem regeringen og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne om reformen Børnene Først*. København: Regeringen
- Thomas, W.I. & Thomas, D.S. (1928). *The Child in America: Behavior problems and programs*. New York: AA Knopf

- Vinnerljung, B., Sundell, K., Lofholm, C.A. & Humlesjo, E. (2006). Former stockholm child protection cases as young adults: Do outcomes differ between those that received services and those that did not? *Children and Youth Services Review*, 28(1), 59-77
- Ward, H. (2011). Continuities and discontinuities: Issues concerning the establishment of a persistent sense of self amongst care leavers. *Children and Youth Services Review*, 33(12), 2512-2518
- Warming, H. (2005). *Har andre plejebørn det som mig?* København: Frydenlund

Conditional care. Experiences of close care relations among young people who were placed in care at an early age.

This article addresses a distinction between an unconditional and enduring caregiving relationship as opposed to a conditional and temporally limited caregiving relationship. The empirical basis is a qualitative longitudinal study conducted from 2014 to 2016 among care-experienced young people in Denmark, who were between 20 and 33 years old at the beginning of the data collection. The article draws upon the concept of a care terrain where experiences of care are constructed as a path through life and define the future path that can be followed. The analyses highlight how experiences from the past are intertwined with experiences in adulthood and continue to shape the young people's perceptions of caregiving relationships even after leaving out-of-home care. It is presented how they recount the lack of primary care in the past and how these experiences influence the often-economic reasoning they employ when assessing investments and value of care. Overall, the article illustrates through phenomenological analyses of the young people's caregiving experiences that care is understood within the framework of being temporally limited and conditioned by a form of reciprocation.

Keywords: Care leavers, caregiving, relationships, unconditional care

